

düşünceye ilham
değişime yön

enstitü
sosyal

■■ Verinin Dili

Türkiye'de Mesleki ve Teknik Liselerin Görünümü

Editör

Amine Ertürk

Hazırlayan

Zeynep Keskin

Grafik Tasarım

Muhammed Seleş

Kaynak

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel
Müdürlüğü, Türkiye Geneli Meslek Öğrencisi İstatistikleri

2024 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) verileri

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim İstatistikleri –
Örgün Eğitim

Enstitü Sosyal

Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No:18
Üsküdar/İstanbul

İletişim

0216 422 00 22

www.enstitusosyal.org

info@enstitusosyal.org

Mesleki tercih ve yönlendirmeler bireyin yaşam boyu gelişiminde belirleyici bir rol oynar. Mesleki tercihler insanın gelişim görevlerinin zamanında ve sağlıklı şekilde tamamlanmasını destekler. Kişinin ilgi ve yeteneklerini tanımasına katkı sağlar. Mesleki yönlendirmeler, bireyin potansiyelini gerçekleştirmesi için yol göstericidir. Doğru yönlendirme hem kişisel doyumu hem toplumsal verimliliği artırır.

Meslek seçim süreci kimlik gelişimiyle yakından ilişkilidir. Bu süreçte verilen kararlar bireyin gelecekteki yaşam kalitesini etkiler. Öğrenciler, ortaokuldan liseye geçerken, kariyer gelişimlerini etkileyecek önemli bir yol ayrımına gelirler. Bu süreçte, doğru yönlendirme ve mevcut eğitim imkânları hakkında şeffaf bilgi sağlamak, öğrencilerin bilinçli tercihler yapmasını destekler.

Bu çalışma, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan “Millî Eğitim İstatistikleri – Örgün Eğitim” ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’nün güncel istatistiksel verileri temel alınarak hazırlanmıştır. Türkiye’de mesleki ve teknik liselerin genel görünümünü ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada farklı okul türleri, alanlara göre öğrenci dağılımları ve 2024 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) verileri ışığında, mesleki eğitim sistemine dair temel sayısal göstergeler bir araya getirilmiştir.

Grafikler aracılığıyla sunulan bu göstergeler, Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin güncel durumunu anlamaya yönelik temel bir çerçeve sunmaktadır. Bu sayede, mesleki eğitim politikalarına ve yönlendirme süreçlerine dair daha bütüncül bir değerlendirme yapılabilmesine zemin hazırlamaktadır.

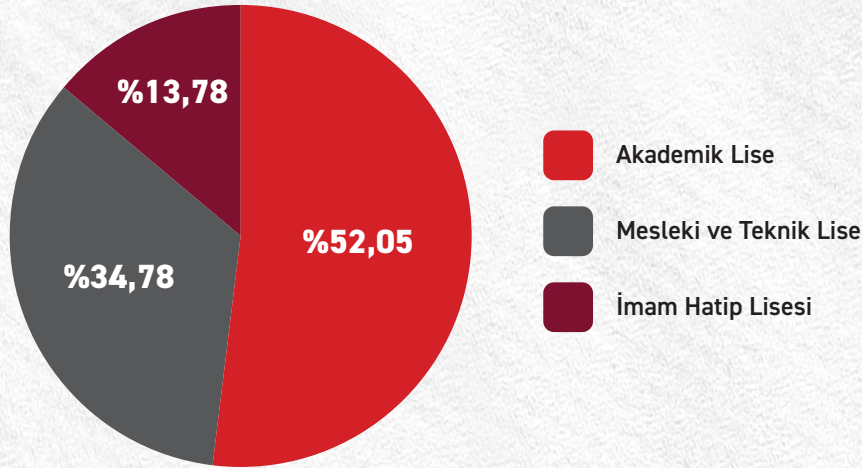

1

Okul Türleri ve Mesleki Eğitim

Mesleki eğitimin temel amacı, genç bireylere iş hayatında başarılı olmaları için gerekli temel yetkinlikleri kazandırmaktır. Bu süreç, sadece nitelikli bir iş gücü yetiştirerek istihdamı artırmakla kalmaz; aynı zamanda ekonomik kalkınmayı da doğrudan destekler. Günümüz iş gücü piyasası, dijitalleşme ve yeşil dönüşüm gibi küresel trendlerin etkisiyle hızla değişmekte; bu durum, mesleki eğitimin de bu yeni koşullara uyum sağlamasını zorunlu kılmaktadır¹.

Grafik 1. Akademik Lise, Mesleki ve Teknik Lise ve İmam Hatip Lisesi öğrenci sayılarının oranları (2023-2024)

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Millî Eğitim İstatistikleri – Örgün Eğitim 2023-2024 verilerine göre, lise kademesinde toplam 5.796.881 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin %34,18'i (1.743.390 öğrenci) mesleki ve teknik liselerde eğitim almaktadır. Bu oran, Grafik 1'de de görülebileceği üzere, mesleki eğitimin lise kademesi içindeki yaygınlığını göstermektedir.

Eğitim politikalarında, özellikle 2000'li yıllardan itibaren mesleki eğitimin lise kademesi içindeki payının artırılması gerektiği vurgulanmış; bu oran %50'nin üzerine çıkarılmaya çalışılmıştır. Ancak nicelik kadar, bu

¹ Ankara Sanayi Odası, İş Gücü Piyasasına Mesleki ve Teknik Eğitimin Entegrasyonu: Uyum ve Gelecek Öngörüler Çalışma Raporu 2025/01, s. 8, Ankara 2025.

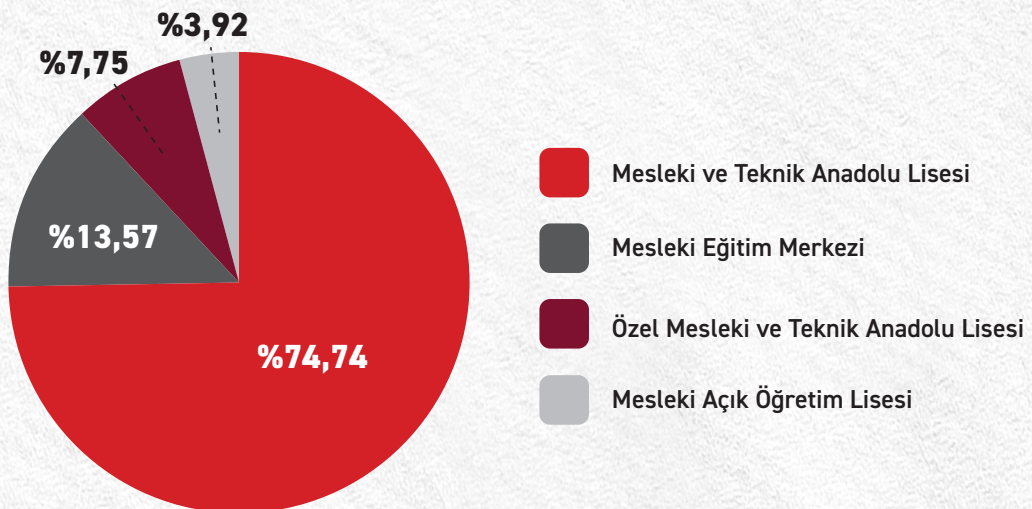
öğrencilerin hangi koşullarda, hangi alanlarda ve ne tür niteliklerle mezun oldukları da kritik bir göstergedir. Öğrenci sayısının fazlalığı, sistemin kapsayıcılığına işaret ederken; tercih nedenleri, yönlendirme süreçleri, mezuniyet sonrası istihdam veya yükseköğretim verileri gibi unsurlar, mesleki eğitimin yapısal niteliğini anlamak için tamamlayıcı bir bakış sunar.

Bir diğer önemli nokta, bu oranın coğrafi, sosyoekonomik ve demografik değişkenlere göre farklılık gösterebileceğidir. Bazı bölgelerde sanayi ve hizmet sektörlerinin yoğunluğuna bağlı olarak meslek liselerine yönelimin daha yüksek olduğu, bazı bölgelerde ise sınav başarısına göre yapılan okul yerleştirmeleri nedeniyle öğrencilerin tercih dışı olarak bu okul türlerine yönlendirildiği bilinmektedir. Dolayısıyla sayısal büyüklükler, yalnızca nicel bir eğilimi değil, aynı zamanda yönlendirme politikalarının, toplumsal algıların ve bölgesel ihtiyaçların da yansıması olarak değerlendirilebilir.

2 Mesleki Eğitim Veren Kurumların Dağılımı

Lise kademesinde mesleki eğitimin yaklaşık üçte birlik bir paya sahip olması, bu okul türlerinin sistem içindeki ağırlığını ortaya koymaktadır. Ancak mesleki eğitimin yalnızca bir okul türünden ibaret olmadığı, farklı yapılar ve öğrenme modelleri üzerinden örgütlendiği görülmektedir. Grafik 2, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim sisteminin hangi okul türleri aracılığıyla sunulduğuna ve bu türlerdeki öğrenci sayılarına dair genel bir görünüm sunmaktadır.

Grafik 2. Türkiye'de mesleki eğitimde okul türlerine göre öğrenci sayıları

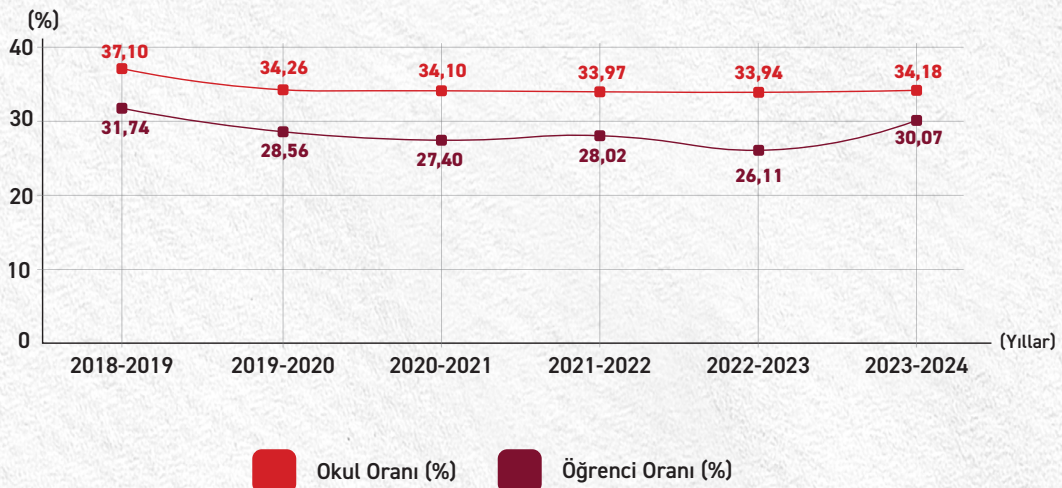
Bu çerçevede, en yüksek paya sahip kurum türü Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'dir. Mesleki eğitim veren kurumlar arasında %74,74'lük bir orana sahiptir (1.381.441 öğrenci). Bu liseler, örgün eğitim kapsamında uygulanan teorik ve pratik programlarla hem doğrudan iş gücü piyasasına geçiş hem de yükseköğretime hazırlık süreçlerine yönelik bir zemin sunmaktadır. Genellikle tam zamanlı okul modeliyle yürütülen bu yapılar, klasik sınıf içi eğitimi temel almaktadır.

Mesleki Eğitim Merkezleri, mesleki eğitim kurumları içinde %13,57'lik bir paya sahiptir (250.932 öğrenci). Çıraklık temelli eğitim modeliyle işbaşı deneyimini öne çıkaran bu merkezler, özellikle çalışarak öğrenmeyi tercih eden bireyler için alternatif bir yol sunmaktadır. Aynı zamanda, hayat boyu öğrenme anlayışı içinde değerlendirilen bu yapılar, yerel iş gücü piyasalarıyla daha doğrudan bir etkileşim hâlinindedir.

Mesleki Açık Öğretim Liseleri, mesleki eğitimin %3,92'sini oluşturmaktadır (72.558 öğrenci). Bu kurumlar, çoğunlukla örgün eğitime devam edemeyen ya da çalışma hayatına katılmış bireyler için geliştirilmiş uzaktan eğitim modellerini temel alır. Sınırlı bir öğrenci kitlesine sahip olmasına rağmen, ikinci şans eğitimi açısından önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Son olarak, Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri toplam meslek eğitim öğrencilerinin %7,75'ine karşılık gelmektedir (143.305 öğrenci). Bu oran, mesleki eğitimin yalnızca kamu eliyle yürütülmediğini, özel sektörün de giderek artan biçimde bu alanda rol üstlendiğini göstermektedir. Özel okullar, arz çeşitliliğini artırırken aynı zamanda mesleki eğitimin finansmanı ve niteliğine dair tartışmalara da farklı bir boyut kazandırmaktadır.

Grafik 3. Öğretim yılına göre meslek liselerinin okul sayısı ve öğrenci sayısı oranları

Grafik 3'teki gibi meslek liselerine ait okul ve öğrenci oranları yıllara göre incelendiğinde, 2018-2019'dan 2019-2020 öğretim yılına geçişte her iki alanda da belirgin bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Bu düşüşte, özellikle TEOG sınav sisteminin kaldırılması, teknik lise sayısının azaltılması ve ortaokullarda derslerde başarısız olan öğrencilerin sınıf tekrarı yapmaksızın bir üst sınıfa geçmelerine olanak tanıyan sistemin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Bunun yanında, ortaokullarda meslek liseleri hakkında etkili rehberliğin yapılamaması ve öğrencilerin akademik başarıya yönlendirilerek mesleki kariyer tercihlerinin geri planda bırakılması da bu düşüşü tetikleyen diğer önemli faktörler arasında yer alabilir.

Bu gerilemenin ardından, 2019 ile 2023 yılları arasında meslek liselerine ilişkin okul ve öğrenci oranlarında kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Ancak 2022-2023'ten 2023-2024 öğretim yılına geçişte, meslek lisesi okul oranında %0,24'lük sınırlı bir artış, öğrenci oranında ise %3,96'lık daha belirgin bir yükseliş yaşanmıştır.

3 Türkiye'de Mesleki Eğitim Alanlarına Göre Öğrenci Sayıları

Mesleki eğitim, bireyleri iş gücü piyasasıyla buluşturarak piyasanın ihtiyaç duyduğu vasıfları kazanmalarını ve bu yolla gençlerin istihdamını artırmayı amaçlayan bir süreçtir. Bu eğitim modeli, bireylere belirli bir meslek alanına ilişkin bilgi, beceri ve deneyim kazandırarak onların potansiyellerini ortaya çıkarmayı hedefler.

Günümüzün dinamik iş gücü piyasası, dijitalleşmenin etkisiyle hızla dönüşmekte; bu dönüşüm, mesleki eğitimin de dijital becerilere uyum sağlamasını zorunlu kılmaktadır². Grafik 4'te Türkiye'de mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin alan tercihlerine bakıldığında, bazı meslek alanlarının diğerlerine kıyasla belirgin biçimde daha fazla talep gördüğü dikkat çekmektedir.

Elektrik-elektronik teknolojisi %11,99 (173.386 öğrenci), bilişim teknolojileri %11,34 (163.976 öğrenci) ve sağlık hizmetleri %9,73 (140.615 öğrenci) oranlarıyla en çok tercih edilen alanlar arasında yer almaktadır. Bu eğilim, söz konusu sektörlerin günümüzdeki ve gelecekteki istihdam

2 OECD, OECD Skills Outlook 2021: Learning for Life (Paris: OECD Publishing, 2021)

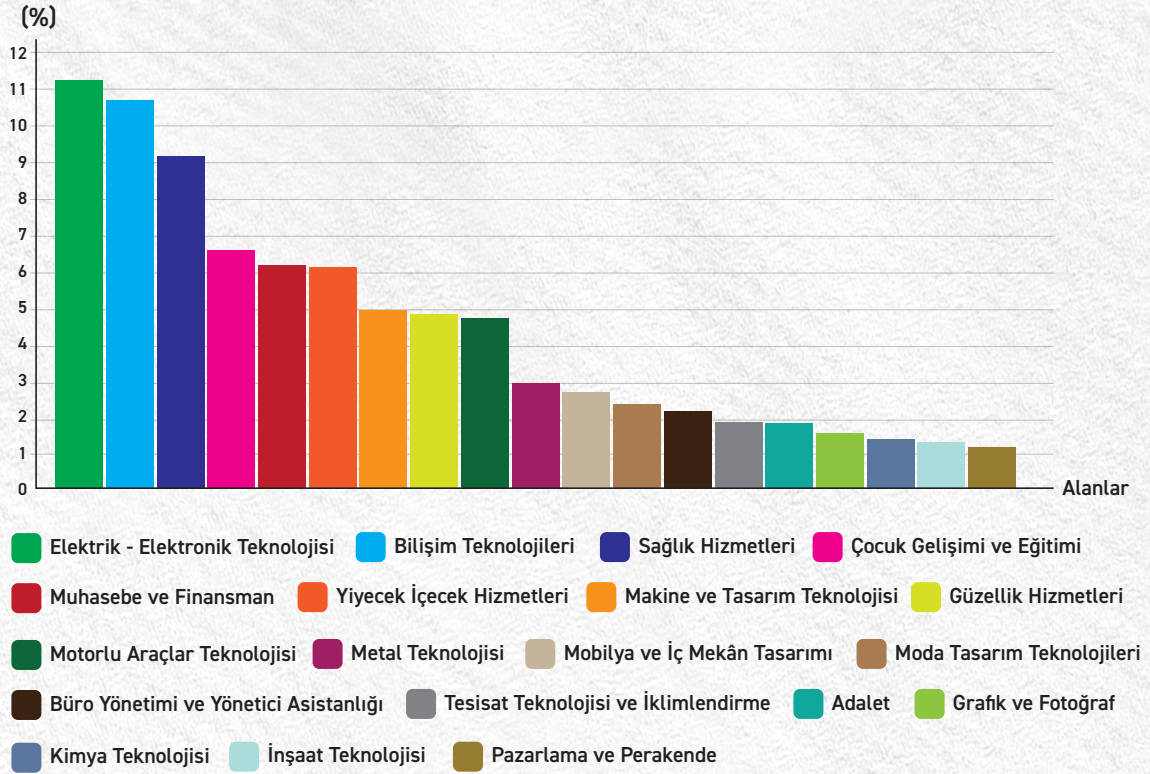

potansiyeli ile birlikte, öğrenci ve ailelerin gelecek beklentileriyle ilişkilendirilebilmektedir.

Ancak arz-talep dengesi açısından değerlendirildiğinde, bu yoğun taleplerin iş gücü piyasasındaki somut ihtiyaçlarla her zaman örtüşmediği görülmektedir. OECD raporlarına göre, Türkiye'de mesleki eğitim sisteminde altyapı yatırımları ve çeşitli reformlar hız kazanmış olsa da, mezunların sahip olduğu becerilerin işveren beklentileriyle tam uyum içinde olmadığı belirtilmektedir.³

Bu dağılım, mesleki eğitimin hem piyasa taleplerine hem de toplumsal eğilimlere göre şekillendiğini, öğrencilerin alan seçiminde yalnızca ilgi ve yeteneklerinin değil, aynı zamanda istihdam olasılığı ve yükseköğretime geçiş imkânlarının da belirleyici olduğunu göstermektedir.

Grafik 4. Türkiye'de meslek alanlarına göre öğrenci oranları

³ OECD. Taking Stock of Education Reforms for Access and Quality in Türkiye. Paris: OECD Publishing, 2023.

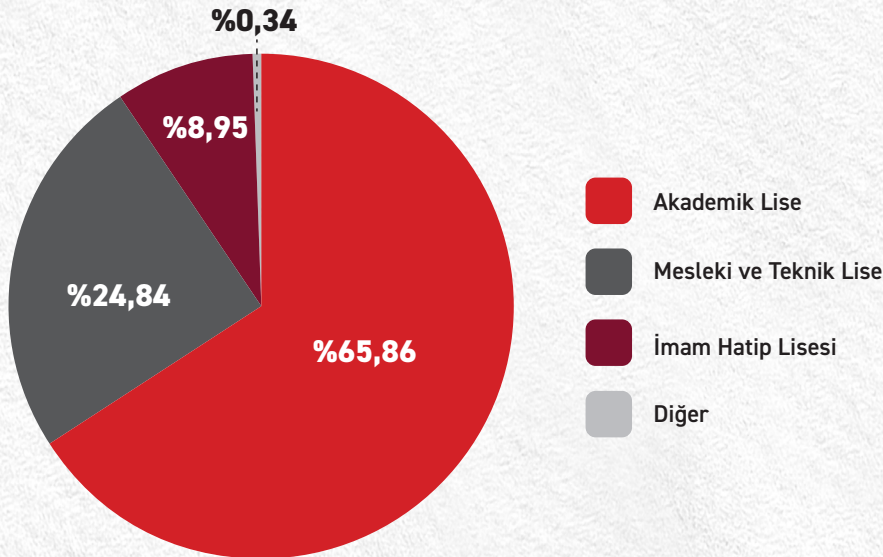

Mesleki Eğitim Sonrası Yükseköğretim

Mesleki ve teknik lise eğitiminden sonra yükseköğretime geçiş, öğrencilerin kariyer yollarını çeşitlendiren önemli bir adımdır. Türkiye'de mesleki ve teknik lise mezunları için üniversite eğitimi, hem bilgi ve becerilerini derinleştirme hem de toplumsal statü ve iş gücü piyasasındaki rekabet avantajı arayışı nedeniyle önemli bir hedef olarak öne çıkmaktadır. Toplumda üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre daha yüksek bir statüye sahip olduğu algısı yaygın olup, işverenlerin de üniversite mezunlarına öncelik verme eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, mesleki eğitim sisteminin öğrencilere sunduğu istihdam olanaklarının yanı sıra, üniversite eğitiminin toplumsal statü ve fırsat eşitliği açısından taşıdığı anlam nedeniyle, yükseköğretime geçiş yollarının da dikkatle ele alınmasını gerektirmektedir. Mesleki eğitimin doğrudan istihdama yönelik sunduğu avantajlara karşın, toplumda üniversite mezunlarına atfedilen değer ve işverenlerin öncelikleri, meslek lisesi mezunlarını yükseköğretime yönlendiren bir ikilem oluşturmaktadır. Sonuç olarak, öğrenciler kariyer tercihlerinde sadece kişisel ilgi ve becerilerini değil, aynı zamanda bu yaygın dışsal beklentileri de değerlendirmek durumunda kalmaktadır.

Grafik 5. Okul türlerine göre 2024 YKS sınavına başvuran öğrencilerin oranları

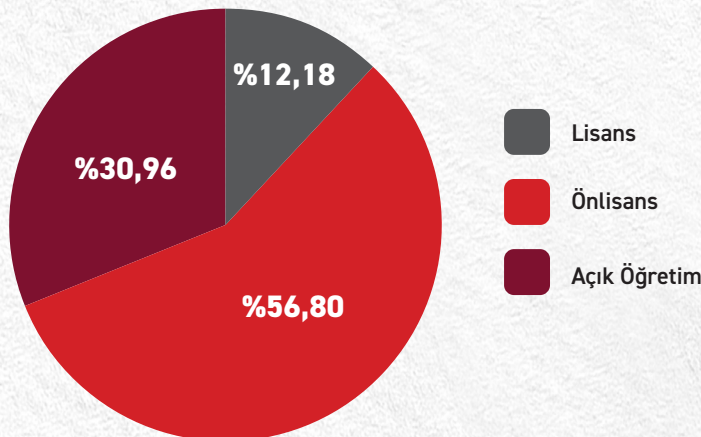

Mesleki ve teknik lise eğitiminden sonra yükseköğretime geçiş, öğrencilerin kariyer yollarını çeşitlendirmesinin ötesinde, Türkiye'de mesleki eğitimin temel işlevine dair önemli tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Meslek liseleri, esas olarak öğrencileri doğrudan iş gücü piyasasına hazırlamak amacıyla yapılandırılmış kurumlardır. Bu nedenle, mezunların yükseköğretime yönelme oranlarının bu denli yüksek olması, mevcut sistemin ihtiyaçlar doğrultusunda zaman zaman yeniden değerlendirilmesini ve geliştirilmesini gündeme getirmektedir.

Yükseköğretim Kurulunun yayımladığı 2024 YKS verilerine göre, Grafik 5'te de görülebileceği gibi, sınava başvuran adayların %24,84'ünü meslek lisesi mezunları oluşturmaktadır. Bu oran, mesleki eğitimin üniversiteye geçişle olan ilişkisinin ne denli yoğun olduğunu ortaya koymakla birlikte, meslek eğitiminin kendi içindeki işlevselliğine dair bazı soruları da beraberinde getirmektedir. Türkiye'de mesleki eğitime yönelik yapılan yatırımların temel hedeflerinden bir tanesi, öğrencilerin lise sonrası doğrudan bir meslek sahibi olarak iş gücüne katılmalarıdır. Ancak veriler, meslek lisesi mezunlarının önemli bir kısmının yükseköğretime yöneldiğini, bu eğilimin ise sistemin temel hedeflerinden biri olan doğrudan istihdama geçiş sürecini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bu eğilim yalnızca bireysel tercihlerle değil, daha çok toplumsal, kültürel ve yapısal dinamiklerle açıklanabilir.

Üniversite eğitimi, Türkiye'de hâlâ güçlü bir statü göstergesi olarak algılanmakta; işverenlerin üniversite mezunlarına öncelik tanıma eğilimleri bu algıyı pekiştirmektedir. Öte yandan, meslek liselerinin birçok öğrenci için bir "tercih" değil, merkezî yerleştirme sisteminin bir sonucu olarak bir "zorunluluk" hâline gelmesi, bu okullardan mezun olan öğrencilerin istihdam piyasasında karşılaştığı güçlükler ve iş güvencesi sorunları, yükseköğretime yönelimi arttıran nedenlerden olabilir.

Grafik 6. Meslek lisesi mezunlarının yükseköğretim programlarına yerleşme oranları (2024 YKS)

2024 YKS verilerine göre, sınava başvuran meslek lisesi mezunlarının %24,37'si bir yükseköğretim programına yerleşmiştir. Yerleşen öğrencilerin yalnızca %12,18'si (23.022 öğrenci) lisans programlarına yerleşmiş; buna karşılık %56,80'si (107.428 öğrenci) önlisans ve %30,96'sı (58514 öğrenci) açık öğretim programlarına yerleşmiştir (Grafik 6). Bu tablo özellikle önlisans ve açık öğretim gibi alternatif yollarla yükseköğretime erişimin yaygın olduğunu ortaya koymaktadır.

Meslek lisesi mezunlarının bu oranda sınava yönelmesi, sınav sistemine olan baskıyı artırmakta; üniversiteye geçişin hem birey hem de sistem düzeyinde daha dikkatle yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.